

Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland

Persmap 13 januari 2010

Kerkbalans 2010

Een kerk is van blijvende waarde

drs. E.F.J. Duijsens
R.-K. Economencollege

Inleiding

In 2010 wordt voor de 38e maal de landelijke actie *Kerkbalans* gehouden. Aan de actie nemen vijf kerkgenootschappen deel. Deze zijn:

- het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap
- de Protestantse Kerk in Nederland
- de Algemene Doopsgezinde Sociëteit
- de Remonstrantse Broederschap
- de Oud-Katholieke Kerk

Deze landelijke actie wordt jaarlijks gehouden ter ondersteuning van de plaatselijke initiatieven in de parochies om financiën binnen te krijgen. De parochies houden en organiseren zelf hun geldwervingsactie. Dit gebeurt op zeer uiteenlopende manieren, waarbij ruimte is voor plaatselijke tradities. De jaarlijkse geldwerving is nodig om de eigen activiteiten van de parochies (geloofsgemeenschappen) te kunnen betalen. Er moeten salarissen van priesters, diakens, pastoraal werkers, secretariaatsmedewerkers, huishoudelijk personeel, koster, organisten/dirigenten worden betaald. Gebouwen (kerk, pastorie, parochiecentrum) zijn eigendom van de parochie en moeten door de parochie onderhouden worden. De gebouwen kosten steeds meer geld. Ook diverse andere verplichtingen moeten worden betaald, zoals bijdragen aan dekenaat en bisdom.

Voor de kerkgenootschappen zijn de opbrengsten uit de actie *Kerkbalans* de grootste inkomstenbron. Door deze jaarlijkse actie worden telkens opnieuw miljoenen Nederlanders bereid gevonden om aan de kosten van het kerkelijke werk bij te dragen, via een vrijwillige bijdrage.

De informatie die u in deze notitie aantreft, heeft alleen betrekking op het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap in Nederland. Deze notitie is als volgt ingedeeld:

- In de eerste paragraaf worden de financiële gegevens verstrekt van alle 1.402 parochies met betrekking tot hun inkomsten en uitgaven over 2008.
- In de tweede paragraaf wordt uitgebreid aandacht besteed aan de inkomsten en deelname met betrekking tot *Kerkbalans*.
- In de derde paragraaf wordt ingegaan op de uitgaven en ontwikkelingen in 2009 met betrekking tot de katholieke kerkelijke accommodaties. Deze kerkelijke gebouwen zijn nodig om het kerkelijke werk in al zijn veelsoortigheid uit te voeren. Veel van deze gebouwen zijn beschermd vanwege hun monumentaal karakter of zijn beschermd stads- of dorpsgezicht. Van de r.-k. kerkgebouwen is 41% aangewezen als rijksmonument. Daarnaast is ruim 15% aangewezen als gemeentelijk monument dan wel provinciaal monument. Deze gebouwen hebben derhalve een cultureel-historisch belang voor een veel grotere groep mensen dan alleen de parochianen. Toch komt de instandhouding van deze monumentale gebouwen voor een belangrijk deel voor rekening van het R.-K. Kerkgenootschap en zijn leden.

1 Inkomsten en uitgaven van de parochies in 2008

Eind 2008 telde het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap in Nederland 1.402 parochies. Het aantal parochies zal de komende jaren verder afnemen in verband met voortgaande samenwerking, samenvoeging en fusie. De financiële cijfers zijn ontleend aan de jaarrekeningen van de parochies. Om de trend weer te geven, geven we ook de cijfers over 2006 en 2007 weer.

Totale inkomsten

De totale inkomsten van parochies (zie tabel 1) bestaan voor 67% uit inkomsten 'levend geld', hetgeen een optelling is van de bijdragen aan Kerkbalans, de collecten voor de eigen kerk en de vergoedingen voor kerkelijke diensten. De overige inkomsten (33%) zijn afkomstig uit vermogen en bezittingen.

De totale inkomsten levend geld zijn in vergelijking met 2007 licht gestegen tot ruim 115 miljoen euro. De inkomsten uit Kerkbalans zijn met 0,6% gestegen. Ruim de helft van de inkomsten levend geld komt uit de bijdragen voor Kerkbalans.

De inkomsten uit bezittingen en vermogen laten een grotere stijging zien, en wel met €2,4 miljoen (4,4%) tot een totaal van ruim €57 miljoen. Van de totale inkomsten van de parochies vormen de inkomsten uit vermogen en bezittingen evenals voorgaande jaren circa eenderde. Alles opgeteld zijn de inkomsten van de parochies in 2008 met bijna 3 miljoen euro (1,7%) gestegen tot een totaal van bijna 173 miljoen euro.

Uitgaven

De totale uitgaven (tabel 2) van de parochies bedroegen in 2008 bijna €180 miljoen, hetgeen een forse stijging betekent van 4,5 miljoen euro in vergelijking met 2007. Deze stijging komt nagenoeg geheel op conto van de uitgaven aan kerkgebouwen. De stijging bedraagt 6%, ruim €4 miljoen. De personele kosten, de afdrachten en de overige kosten zijn slechts minimaal gestegen.

Tekorten

In totaal hadden de parochies in 2008 een tekort van ruim €7 miljoen (4,1%), dat ten laste van het vermogen en de voorzieningen is gebracht. Dit tekort is iets groter dan in 2007 (€5,4 miljoen), maar kleiner dan de jaren daarvoor.

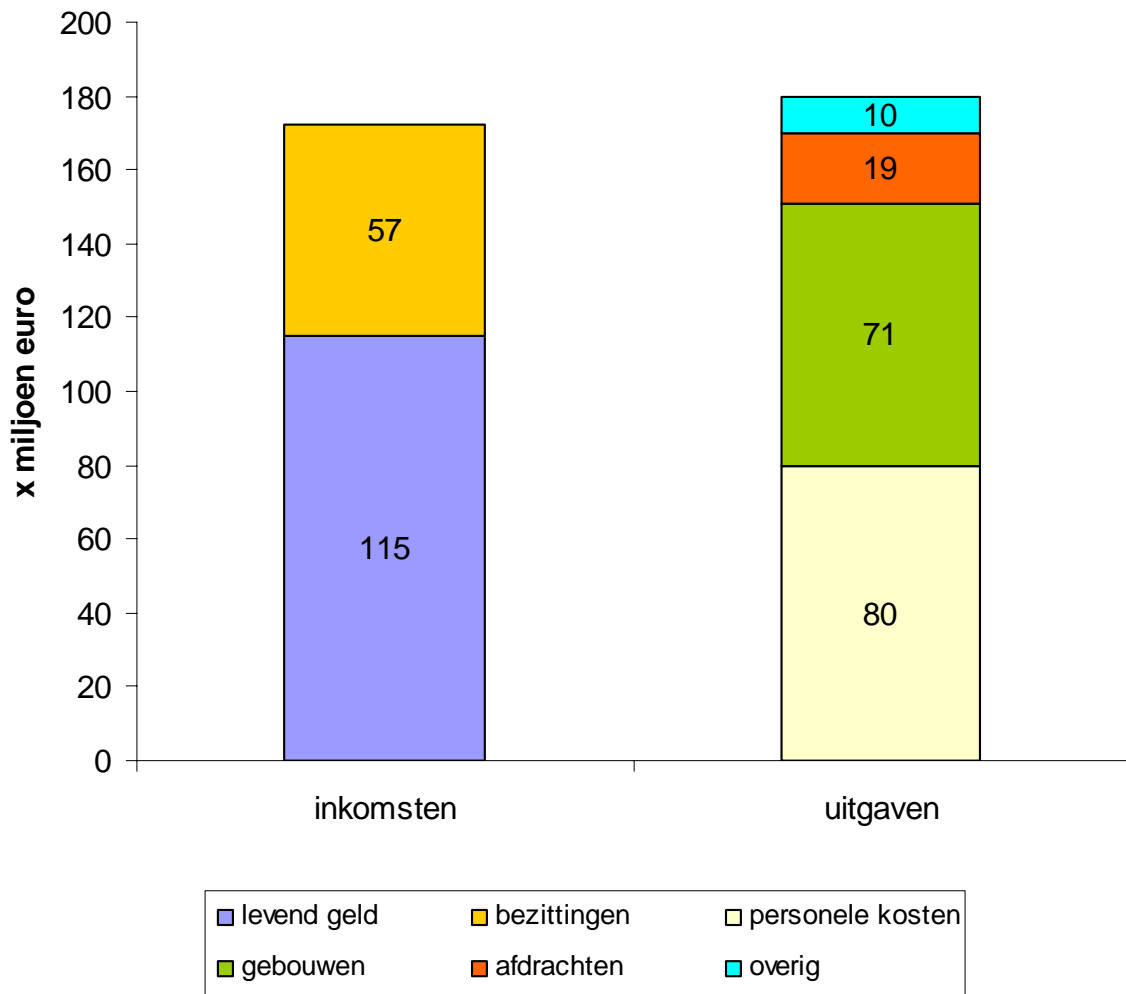
Tabel 1 Specificatie inkomsten parochies in 2008 (x € 1.000)

	bijdragen		collecten		vergoeding		<i>totaal</i>		<i>inkomsten</i>		<i>totaal</i>
	Kerkbalans	%	eigen kerk	%	kerkelijke	%	<i>inkomsten</i>	%	<i>uit</i>	%	<i>inkoms</i>
					diensten		<i>'levend</i>		<i>vermogen en</i>		<i>ten</i>
							<i>geld'</i>		<i>bezittingen</i>		
Groningen- Leeuwarden	3.575	51	789	11	917	13	5.281	75	1.748	25	7.029
Utrecht	14.917	39	5.571	14	5.614	15	26.102	68	12.402	32	38.504
Haarlem- Amsterdam	8.209	32	5.014	20	3.373	13	16.596	65	8.743	35	25.339
Rotterdam	8.113	34	4.223	17	2.996	12	15.332	64	8.801	36	24.133
Breda	5.765	39	2.491	17	1.955	13	10.211	69	4.567	31	14.778
Den Bosch	11.562	31	4.525	12	7.001	19	23.088	62	14.366	38	37.454
Roermond	8.460	33	4.804	19	5.381	21	18.645	73	6.757	27	25.402
Totaal	60.601	35	27.417	16	27.237	16	115.255	67	57.384	33	172.639
2007	60.214	36	27.569	16	27.070	16	114.853	68	54.955	32	169.808
2006	59.025	36	26.735	16	27.028	16	112.788	68	52.115	32	164.903

Tabel 2 Specificatie uitgaven parochies in 2008 (x € 1.000)

	gebouwen		personele		afdrachten		overige		<i>totaal</i>
		%	kosten	%		%	kosten	%	<i>uitgaven</i>
Groningen- Leeuwarden	2.783	37	3.425	46	945	13	301	4	7.454
Utrecht	13.462	34	19.988	50	3.684	9	2.744	7	39.878
Haarlem- Amsterdam	12.899	46	11.475	41	2.935	10	644	2	27.953
Rotterdam	10.578	43	10.387	42	2.353	10	1.229	5	24.547
Breda	4.724	31	7.868	52	1.825	12	760	5	15.177
Den Bosch	16.438	43	15.859	41	3.819	10	2.244	6	38.360
Roermond	9.988	38	10.692	40	3.937	15	1.789	7	26.406
Totaal	70.872	39	79.694	44	19.498	11	9.711	5	179.775
2007	66.771	38	79.403	45	19.320	11	9.694	6	175.188
2006	65.823	38	79.782	45	19.031	11	10.154	6	174.790

Figuur 1 Inkomsten en uitgaven r.-k. parochies 2008

2 Ontwikkeling van de inkomsten uit Kerkbalans

Zoals gesteld zijn de inkomsten uit Kerkbalans in 2008 met 0,6% gestegen. Dit is iets minder dan de stijging in 2007, maar conform de stijging in de twee jaren daarvoor.

Wanneer we naar de afzonderlijke bisdommen kijken (tabel 3), dan kan worden geconstateerd dat het beeld per bisdom enigszins verschilt. De grootste stijging is te vinden in het aartsbisdom Utrecht (2,5%). Andere stijgingen zijn geringer: Breda (0,6%), Groningen-Leeuwarden (0,5%) en Haarlem-Amsterdam (0,1%). In het bisdom Roermond is de opbrengst stabiel gebleven. In de bisdommen Rotterdam en 's Hertogenbosch is er sprake van een minimale daling, respectievelijk met 0,3% en 0,2%.

Wat betreft het aantal bijdragers (tabel 4), zien we dat 44% van de katholieke huishoudens bijdraagt aan Kerkbalans, een gelijk percentage als in 2007. In de bisdommen Utrecht, Rotterdam en Den Bosch is de participatie met 1% gestegen, in de overige bisdommen met 1 tot 2% gedaald. Vergelijken we met 2005, dan is de participatie in alle bisdommen met 1 tot 5 procentpunten gedaald.

Volgens kerkelijke registratie waren er ultimo 2008 4.267.000 katholieken, hetgeen per persoon een Kerkbalans-bijdrage betekent van ruim €14. Nemen we uitsluitend degenen die daadwerkelijk een kerkbijdrage hebben gegeven (44% van alle katholieken), dan komen we tot een gemiddelde Kerkbalans-bijdrage van circa €32 per geveer, ofwel circa €70 gemiddeld per huishouden dat deelneemt aan de actie.

Op basis van de trend in de toezeggingen in 220 parochies kan de opbrengst van Kerkbalans in 2009 worden geschat. Hieruit blijkt dat deze opbrengst nagenoeg gelijk zal zijn aan die in 2008, namelijk €60,5 miljoen tegen €60,6 miljoen in 2008. Ongetwijfeld speelt de kredietcrisis een rol in deze, zij het minimale, daling.

Tabel 3 Bijdragen Kerkbalans (x €1.000)

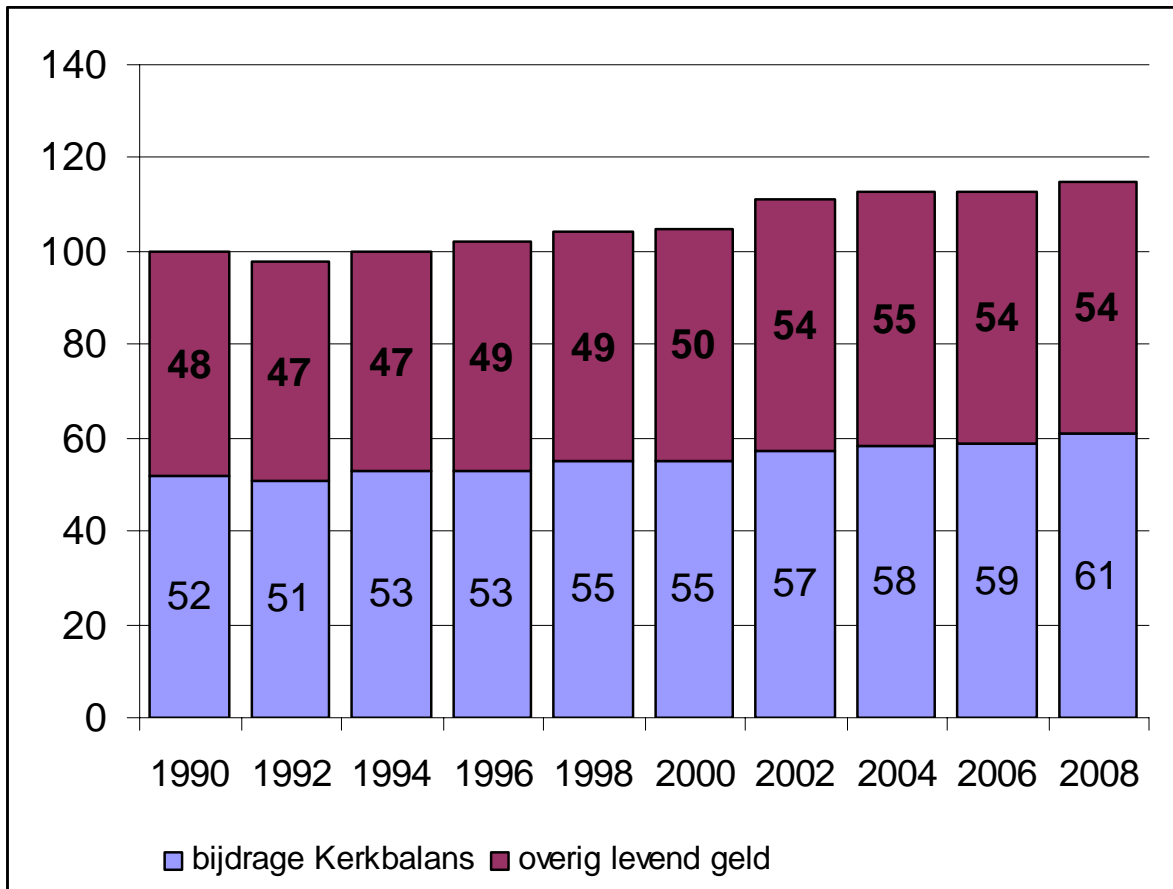
	2005	2006	2007	2008	2009
Groningen-Leeuwarden	3.401	3.430	3.556	3.575	
Utrecht	14.317	14.458	14.548	14.917	
Haarlem-Amsterdam	7.765	7.917	8.199	8.209	
Rotterdam	7.747	7.803	8.139	8.113	
Breda	5.456	5.575	5.730	5.765	
Den Bosch	11.356	11.409	11.582	11.562	
Roermond	8.594	8.433	8.460	8.460	
Totaal	58.636	59.025	60.214	60.601	60.480*

* schatting

Tabel 4 Deelname van katholieke huishoudens aan actie Kerkbalans (in %)

	2005	2006	2007	2008
Groningen-Leeuwarden	66	61	63	61
Utrecht	61	58	57	58
Haarlem-Amsterdam	45	45	44	42
Rotterdam	39	38	37	38
Breda	47	46	45	43
Den Bosch	43	42	41	42
Roermond	38	39	38	37
Totaal	46	45	44	44

Figuur 2 Kerkbalans-bijdragen en totale inkomsten levend geld

3 Zorg voor kerkgebouwen in katholiek Nederland anno 2009

3.1 De in 2009 buiten gebruik gestelde kerken c.q. vervanging hiervan

In de loop van 2009 zijn twaalf kerkgebouwen buiten gebruik gesteld. Van tien kerkgebouwen neemt een buurkerk de functie over in het kader van parochiële samenwerking of samenvoeging. Eén kerk wordt vervangen door nieuwbouw en van één kerk wordt de functie door een kapel tijdens het weekend overgenomen (zie bijlage).

Aartsbisdom Utrecht

In **Apeldoorn** is de kerk van de parochie H. Hubertus met 500 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

Bisdom Haarlem-Amsterdam

In **Amsterdam** is het kerkgebouw in de Christus Geboorteparochie met 600 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

Bisdom Rotterdam

In **'s-Gravenhage** zijn drie kerkgebouwen aan het gebruik onttrokken. Het gaat om de H. Pauluskerk met 950 zitplaatsen van de parochie Maria van Eik en Duinen, het kerkgebouw van de parochie H. Gerardus Majella met 225 zitplaatsen en het kerkgebouw met 250 zitplaatsen van de parochie H. Jeroen.

In **Hillegom** is de St. Jozefkerk van de parochie St. Jozef en St. Martinus aan het gebruik onttrokken. De kerk telde 1.200 zitplaatsen.

Bisdom 's-Hertogenbosch

In **Nijmegen** is het kerkgebouw van de parochie Allerheiligst Sacrament met 728 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Deurne-Walsberg** is het kerkgebouw van de parochie H. Gerardus Majella aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 315 zitplaatsen.

In **Vught** is het kerkgebouw van de H. Petrusparochie aan het gebruik onttrokken. De kerk telde ongeveer 400 zitplaatsen.

Bisdom Roermond

In **Tegelen** is het kerkgebouw van de parochie H. Jozef met 720 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

In **Maastricht-Bosserveld** is het kerkgebouw van de parochie H. Hubertus aan het gebruik onttrokken. Het kerkgebouw telde 450 zitplaatsen.

In **Kerkrade-Gracht** is het kerkgebouw van de parochie O.L. Vrouw van Lourdes met 340 zitplaatsen aan het gebruik onttrokken.

3.2 De aanbestede kerken in 2009

In het jaar 2009 zijn geen kerkgebouwen aanbesteed.

3.3 De nieuwe kerken in 2009

In 2009 is één nieuwe kerkgelegenheid in gebruik genomen.

Bisdom Rotterdam

In **Krimpen aan de IJssel** is in de parochie Maria Koningin een hoofdkerk in gebruik genomen. Het betreft vervanging van een noodkerk. Het afzonderlijke kerkgebouw is eigendom van de parochie en telt 370 zitplaatsen.

3.4 Kerken waarvan aanbesteding naar verwachting in 2010 zal plaatsvinden

Voor het jaar 2010 is er naar verwachting geen aanbesteding van nieuwe kerken.

3.5 Aantal kerkgebouwen

De zeven bisdommen van het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland telden eind 2009 1.656 kerkgebouwen.

Tabel 5 Aantal kerken per 1 november 2009, per bisdom

	2009
Groningen-Leeuwarden	85
Utrecht	338
Haarlem-Amsterdam	199
Rotterdam	191
Breda	152
's-Hertogenbosch	357
Roermond	334
Totaal	1.656

Bijlage

Kerkruimten 2009

Tabel A. Kerkruimten in 2009 buiten gebruik gesteld

Plaats	Naam gebouw	Zitplaatsen	Vervanging
Apeldoorn	H. Hubertus	500	- vervanging door buurkerk in kader van parochiële samenvoeging/-werking
Amsterdam	Christus Geboorte	600	- vervanging door kapel Vrouwe van Alle Volkeren met 100 zitplaatsen
's-Gravenhage	Maria van Eik en Duinen/H. Paulus	950	- vervanging door buurkerk in kader van parochiële samenvoeging/-werking
's-Gravenhage	H. Gerardus Majella	225	- idem
's-Gravenhage	H. Jeroen	250	- idem
Hillegom	St. Jozef en St. Martinus/St. Jozef	1.200	- idem
Nijmegen	Allerheiligst Sacrament	728	- idem
Deurne-Walsberg	H. Gerardus Majella	315	- vervanging door een nog te bouwen nieuwe kerk/kapel
Vught	H. Petrus	400	- vervanging door buurkerk in kader van parochiële samenvoeging/-werking
Tegelen	H. Jozef	720	- idem
Maastricht-Bosserveld	H. Hubertus	450	- idem
Kerkrade-Gracht	O.L. Vrouw van Lourdes	340	- idem

Tabel B. Aanbestede kerken in 2009

Plaats	Naam parochie/ Gebouw	Eigenaar	Reden stichting	Gebruik:		Aantal zitplaatsen	Bijzonderheden:
				r.-k.	ook profaan		
Krimpen aan de IJssel	H. Maria Koningin	parochie	vervanging	X		370	- vervanging van een noodkerk